



UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

De Vita Petri Canisii De Societate Iesv

Rader, Matthäus

Monachii, 1614

X. Collegiu[m] Monace[n]se instituitur.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-70957](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-70957)

tum caput, Romam ad Laynem Societatis Præfectum literas daret, qua sibi de Collegio cogitanti ratio nostræ Sodalitatis exponeretur. Otho etiam Cardinalis idemq; præsul Augustanus, Sociorum numerum aucto stipendio frequentauit, vt essent qui pietatis Catholicæ rudimenta iuuentuti explicarent.

COLLEGIUM MONACENSE INSTITUITUR.

CAPVT X.

Albertus Boiorum Princeps & acolumen Germaniæ, is, quem supra laudauimus, cum Ingolstadiani Collegij felices progressus cerne-
ret, & fructus longè lateque non in Academicos tantum, sed populum vniuersum pro manantes audiret, videretq;

deretq; , ratus Monachio, quæ regia
 est Boiorum , æquè opus esse opera
 Societatis , adiit per literas Societa-
 tis caput , petijtq; , vt Monachium
 quoq; Catholicæ doctrinæ magistri,
 & virtutis doctores mitterentur. Ca-
 nifius ergo xii. Cal. Decembris, qui
 dies Virgini DEO in templo conse-
 cratæ sanctus est , iussu Laynis de-
 cem misit, qui sedem in Boïca prin-
 cipem occuparent , vnde Luthera-
 norum & luporum rabiem arcerent.
 Quæ res cessit adeò feliciter , vti
 nunquam nos laboris, aliòs fructus
 pœnitere possit. Nam adeo pietas
 Ciuitatis , populiq; Monacensis in-
 tra primum annum exarsit , vti de-
 cem primi Socij priore anno huc
 missi accurrenti ad sacra augustaq;
 Christi mysteria, multitudini nullo
 modo possent satisfacere. Quod
 Serenissimus Albertus animadu-
 tens, datis ad Laynem litteris Roma
 suppe-

suppetias euocauit. Iuuat ipsius
Principis Epistolam Augustæ in Col-
legij tabulario repertam subijcere.

ALBERTVS DEI GRATIA
COMES PALATINVS RHENI,
vtriusque Bauariæ Dux, &c. Admodum
R. P. IACOBO LAYNES, Societa-
tis IESV Præposito Gene-
rali.

SALVTEM AC PERPETV-
AM CLEMENTIÆ AC BENEVO-
lentia nostræ promptitudi-
nem.

*S*atis, ut arbitramur, ex iis nostris literis,
quas pro mittendis huc Societatis vestra
viris probatis, ante annum ferè ad te dedi-
mus, constat, quid de vniuersa instituti ve-
striratione nobis persuadeamus, quantumq;
labenti Christiana Reipub. commodi exinde
vnicè polliceamur. Nec sanè spes nos ista fe-
fellit vnquam. Illi enim ipsi de Societ. vestra
nuperius ad nos missi, ita se primo statim
aditu

aditu composuerunt, ut & vita sanctimo-
 nia, & in docendo mira felicitq; alacritate,
 ceteros suos fratres Collegas Ingolstadienses
 laudabili quadā, & Ecclesie Catholicae uti-
 lissima emulatione vincere velle videren-
 tur. At nunciaētis bono omine fundamen-
 tis, publicis concionibus, & priuatis etiam
 adhortationibus rem fortius tentant: quas-
 satos vineae Domini muros ita sine inter-
 missione reficiunt, ut furiosus ille aper non
 modo egregie ab ouibus prohibeatur, sed spes
 etiam sit, tribulos illos, & zizania erui, ex-
 traq; muros eiici, & puriorem inde vineam
 conseruari haud difficulter posse. Ex quibus
 seminariis renascentis primitiuae Ecclesie
 faciem contueri iam iam incredibili gaudio
 gestimus. Quis enim nisi communi totius
 ferè Christiani Orbis graui morbo infectus,
 non ex animo letetur, insanam heretico-
 rum pertinaciam summa eruditione, inno-
 centiq; vita tuorum tandem infringi? Ve-
 re igitur & merito tibi gratulamur talium
 filiorum parenti, in quibus reuiuiscens re-
 ligionis, extirpandarumq; haeresium una
 G firmis-

firmissima spes constitit. Ceterum in hac nostra
 letitia vnum est, quo vehementer affici-
 mur. Cum enim verè credentium subinde
 augescens numerus id efficiat, vt præter
 quotidianos in Schola docendi labores, pluri-
 mum sit in templis quoq; declamando, offe-
 rendo, & infinitas piorum confessiones au-
 diendo parumq; confirmatos fideliter infor-
 mando desudandum; valde veremur, ne pau-
 ci isti tui operarij tanto oneri diu non sint fe-
 rendo. Rogamus igitur clementi studio (quæ-
 admodum etiam superioribus nostris lite-
 ris à te contendimus) vt occupatissimorum,
 & sub pōdere isto collabentium filiorum mi-
 sertus, plures in hanc copiosissimam messem,
 primo quoq; tempore emittas: qui cum illis,
 qui iam hic sunt, integrum Collegium con-
 stituant. Cui nos de omnibus rebus necessa-
 rius ita prouidebimus, vt & nostrum in Ve-
 nerabilem istam Societatē vestram amorem
 planè iterum testemur, & sacrosancta Ca-
 tholica religio domicilium apud nōs perpetu-
 um habere possit. Viaticum illis, quos nunc ex
 tuo Contubernio expectamus, ad Doctorem
 Cani-

Canisii consilium benignè largiemur. Ex Monachio nostro. Quinto Calendas Iulii, Anno Saluatoris nati M. D. LX. Cognouisti, lector, optimi Principis & germani patris patriæ studium erga subiectos, quos non solum ciuilibus florere ornamentis voluit, sed omnino caelestibus augere bonis, ipsiq; Cælo transcribere conatus est. didicisti, quo studio pietatis in Deum Dei populus flagrarit, quod non solum hodie in illo non refrixit, sed incaluit magis, in diesq; magis ac magis inardescit. Scripsit de huius Collegij felicibus auspiciis à se datis ipse Canisius, extremis vitæ annis, in Epistola ad Socios Monacenses, quam libet adscribere, quod eius Collegij initia planius exponat, & de felici eius progressu quasi vaticinium quoddam contineat.

(o)

G 2 CANI-

100 DE VITA P. CANISII
CANISIVS AD COLLE-
GIUM MONACENSE.

Quoties anniuersarius dies recurrit, quem presentata in templo Virgini Matri dicauit Ecclesia, equidem non possum vestri Collegii, Fratres, non meminisse; quod eodem die per summi Dei gratiam feliciter est inchoatum. Mihi sanè iucundum est meminisse, quod illis initiis atq; primitiis adfuerim coram, presente tunc etiam Patre Nicolao Lanoio primo Rectore, cuius venerandi senis gratiosam charamque memoriam multis nominibus retinere debetis. Nec sine voluptate cogito huic Collegio inde ab initio fauisse, multumq; studuisse Illustrissimum Principem, qui tunc florebat, Dominum Albertum, eiusq; Cancellarium insignem Dominum Simeonem Thadeum Eckium, Ioannis Theologi germanum. Per hos ambos, & maxime per D. Suicardum Guilielmo IV. ab intimis secretis, Societati addictissimum factum est, ut primi Collegii ac veluti columna ad hoc erigendum opus

Nicolaus
Lanoius
primus Re-
ctor Colle-
gij Mona-
censis.

Simeon Thadeus
Eckius
uir lau-
datissimus
ad quem
Pij V. Pont.
M. litera
extant an-
ni 1510. 15.
LXVII.

in

LIBER PRIMVS CAP. X. IOI

in Vrbe Romana expeterentur, ac velut prima domus huius fundamenta suo loco posita publicè apparerent. Proinde summo Deo gratias immortales ago, & à vobis itidem haberi par est, cuius egregio spiritu idem Princeps afflatus, hoc suum & vestrum Collegium paternè complectens, haud modicis sumptibus, & variis collatis beneficiis illud sibi curæ esse monstravit. Semel igitur ac iterum nouas construxit classes sine Scholas, in quibus ampla studiosorum turba cum in literis bonis, tum in vera pietate per nostros institueretur. Curauit insuper apud D. Augustinum nostrorum institui conciones, & sacramenta per illos populo administrari, ut Societatis nostræ munia Monachiensibus familiaria redderentur. Multum profecto debetis laudatissimo Duci Seniori Guilielmo, Guiliel-
 qui è nostris Theologos tres Ingolstadium ex ^{mus 1 V.}
 Vrbe primum accitos clementer excepit. Plus debetis optimo eius filio & lectissimo, quem dixi Principi Alberto, utriusq; Collegii nostri, Ingolstadiensis & Monachiensis egre- ^{Albertus}
 gio fundatori. Plurimum verò simul debetis ^{v.}

Guiliel-
mus V.

eiusdem Domini Alberti spectatissimo filio,
 & paterna pietatis simulq; liberalitatis ha-
 redi, eximioque Mœcenati nostro, Domino
 Guilielmo iuniori, qui in rebus vestris au-
 gendis & ornandis tot annis tam multa ten-
 tavit atq; perfecit, ut complures non admi-
 rentur modo, verum etiam ingenti eiusdem
 erga nos munificentia offendi quodammodo
 videantur; quandoquidem nec suspiciunt,
 nec agnoscunt, quod sit ingenium, quæ vis
 Christianæ charitatis in optimo Principe,
 quantumq; valeat Zelus ardens domus Dei
 in illis, qui Constantinos, Theodosios, Caro-
 los, Henricos, & similes Heroes alios ex ani-
 mo emulantur. Sed enim his relictis, quæ
 persequi odiosum est magis quam frugife-
 rum, nostri profectio est muneris proprium,
 charissimi fratres, ut has præstantes Ca-
 tholicorum Principum animos, & coniun-
 cta simul rerum sacrarum studia, raraque
 beneficia ex Dei spiritu, & amore profecta,
 persæpè in mentem reuocemus, bonorumque
 omnium fontem Deum in illis, & eorum
 inclyta familia prædicemus, tum nostra
 vota

vota & studia eo strenuè dirigamus, ut
 sanctis illorum desideriis magis magisque
 satisfaciamus, ac in primis, ut quacunq[ue]
 ratione possumus, de Bauarica messe exco-
 lenda domi ac foris bene mereamur. Si-
 quidē qui tantos heroes, nobis adeo clemen-
 tes ac propitios experimur, modis omnibus
 procurare debemus, ut in officiis nostris
 ac spiritualibus rebus in ipsorum agro semi-
 nandis nullum aut modum aut finem facia-
 mus. Ego certè, ut hoc obiter addam, cle-
 mentissimo Deo gratias ago, qui me, ante
 inchoatum vestrum Collegium, indignum
 precantem singulari consolatione perfudit,
 & gratiosè promisit, rerum nostrarum suc-
 cessum fore felicem. Hunc exitus postea
 comprobauit. Dicitus princeps Albertus
 viua voce simul & scripto testatus est, cum
 affirmaret Societatem IESV in Bauaria sua
 ad fidem Catholicam restaurandam ac pro-
 mouendam plurimum contulisse. No-
 runt & alij sapientes, publiceq[ue] fatentur,
 post nostrorum aduentum, Diuinum
 G 4 cultum

Deus feli-
 cem suc-
 cessum
 Collegij
 Monacen-
 sis Canisio
 promittit.

cultum in Bauaria passim reflorescere, Ec-
 clesiastica Sacramenta sapius ac religiosius
 excitari, religionem nouam obsolescere, ve-
 terem verò magis magisq; confirmari: Pœ-
 nitentiæ & charitatis opera studiosius coli,
 maiorem bonorum studiorum curam in
 Scholis haberi rectiusq; passim iuuentutem
 Bauaricam in fide & pietate Catholica pro-
 uehi. Hæc ego citra vllam arrogantiam scripta
 sic dici & accipi velim soli vt Deo & veri-
 tati suus constet locus, & gloria debita tri-
 buatur, vtq; magis fidum aliorum probato-
 rum hominum testimonium comprobetur.
 Benedictus bonorum author Deus, quod ego
 senex iamq; inter nostros omnes senior fa-
 ctus, non modo videam, sed quodammodo
 gustem præsentem dulcesque fructus, vestra-
 rum manuum quos quotannis ex Monachi-
 ensi horto collectos depromitis, & compluri-
 bus fidelibus verè salutare esse monstratis.
 Confirmet in vobis, quod cœpit Princeps be-
 nefactorum Christus, ac proprium Societatis
 nostræ spiritum in visceribus vestris auge-
 at, vt non vestram quidem utilitatem, sed

com-

communem Bauarorum salutem, ac profectum animarum, praesertim in Clero populoq; Monachiensis promouere pergatis. Quanto autem clementiores ac munificentiores erga vos habetis Principes, tanto maiorem illorum meritum, eorumq; praecleara ditioni gratitudinem per vos exhiberi congruit, ita ut Bauarorum animus in fide & virtute prouehendu nihil anteponatis, diuinæ gloriae propagandae sedulo inservientes. Charitatis legem auream Christus vobis eximie commendauit, sed & Paulus frequenter inculcauit: hanc ipsam Monachij, & in reliqua Bauaria sic porro excolite, ut inuante Deo multorum animas magis magisque lucrifaciatu, ac simul oues errantes ad suum reducatu ouile. De me hoc vnum reticere non possum, & valde vobis commendatum cupio, ut quamdiu nouu Collegium ac templum D. Michaeli sacrum durabit, Senioris Canisi vestri non obliuiscamini. talemq; primum siue fabrum, siue architectu vestru sacrificiis & precibus Domino commendetu. Ipsi laus & gloria sempiterna. Hæc Canisi^o. Quid diceret

G 5 idem,

*Templum
S. Michaelis Arch-
angeli.*

idem, si coram spectaret hodie, quæ nos oculis quotidie vsurpamus? tam augustum in Ciuitate templum, cui nescio, vtrum in omni orbe par habeat Societas nostra; tam frequentem populi concionem; tot millia ad pedes sacerdotum peccata gementium accidentes; tam amplum & regium Collegium, tam nobile Musæum, quod à mille admodum aut suprâ auditoribus frequentatur? Gratularetur Deo tam vberes laborum fructus, & vero iam hoc ipso nomine præsens apud Superos cum familiæ nostræ capite Ignatio, numinis celebrat benignitatem. Hanc sementem primo & altero ab aduentu suo anno Canisius intra breue tempus fecit, quæ in tam lætam postea segetem excreuit, vt amplioribus templorum spatiis fuerit opus: quæ tamen ipsa quamuis ampla sæpè frequentiam non capiunt. Anno
proxi-

proximo, qui fuit à Christo nato c. 10.
10. LX. altera Colonia Oenipontem
est ab eodem Canisio deducta, vti
mox infra ponetur.

COLLEGII OENIPON-
TANI INITIA; AVGVSTÆ
RES SOCIORVM.

*Oenipons
olim Oen-
briga re-
gia Tyro-
lis.*

CAPVT XI.

Nvmquam sterilis est virtus, præ-
fertim cum eruditionis laude
coniuncta. Ferdinandus Impera-
tor, cognita iam Sociorū industria,
vbiq; suorū salutē cōsulturus, quinq;
regias virgines ex se natas Oenipon-
te educari curabat. His à Canisio for-
matores animarum flagitavit, nec
liberis duntaxat suis, sed oppido to-
ti, & genti salutē allaturus Canisium
euocavit, vt locū Collegio designan-
do circūspiceret; velle se etiam Ty-
rolensib⁹, ne quid detrimēti caperēt,
imò

*Quinq; re-
gia Virgi-
nes Ferdi-
nandi Im-
perat. filia
commen-
datur Ca-
nisio.*